

Spis treści

Wykaz skrótów | str. 11

Wykaz powołanych aktów prawnych | str. 15

Od autorów | str. 19

Rozdział 1

Zagadnienia wstępne (Wojciech Brzozowski) | str. 21

1. Prawo podmiotowe i pojęcia pokrewne | str. 21
2. Prawa i wolności | str. 25
3. Idea praw człowieka | str. 27
4. Generacje praw człowieka | str. 29
5. Podmioty praw człowieka | str. 31
6. Adresaci praw człowieka | str. 36
7. Granice i ograniczenia praw człowieka | str. 37
8. Efekt mrozący | str. 42
9. Derogacja zobowiązań z zakresu praw człowieka | str. 43
10. Prawa człowieka a rządy prawa | str. 44

Rozdział 2

Krajowy system ochrony praw człowieka i obywatela (Marcin Wiącek) | str. 47

1. Uwagi wstępne | str. 48
2. Sądy | str. 48
3. Trybunał Konstytucyjny | str. 55
4. Trybunał Stanu | str. 60
5. Rzecznik Praw Obywatelskich i inne organy rzecznikowskie | str. 63

Rozdział 3

Regionalne systemy ochrony praw i wolności (Adam Krzywoń) | str. 68

1. Uwagi wstępne | str. 69
2. Europejski system ochrony praw i wolności – Rada Europy | str. 69
 - 2.1. Rada Europy | str. 69
 - 2.2. Europejska Konwencja Praw Człowieka | str. 71
 - 2.3. Ewolucja mechanizmów Europejskiej Konwencji Praw Człowieka | str. 72
 - 2.4. Prawa i wolności zagwarantowane w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz zasady przewodnie | str. 73
 - 2.5. Europejski Trybunał Praw Człowieka | str. 78
 - 2.6. Skargi międzypaństwowe oraz skargi indywidualne | str. 79
 - 2.7. Postępowanie przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka | str. 82
 - 2.8. Wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka | str. 84
 - 2.9. Inne konwencje Rady Europy | str. 87
3. Europejski system ochrony praw i wolności – Unia Europejska | str. 90
 - 3.1. Unia Europejska a prawa jednostki | str. 90
 - 3.2. Karta Praw Podstawowych | str. 91

- 3.3. Przystępowanie Unii Europejskiej do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka | str. 94
- 4. Pozaeuropejskie systemy ochrony praw człowieka | str. 96
 - 4.1. System międzyamerykański | str. 96
 - 4.2. System afrykański | str. 97

Rozdział 4

Uniwersalny system ochrony praw człowieka (Wojciech Brzozowski) | str. 98

- 1. U źródeł uniwersalnego systemu ochrony | str. 98
- 2. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka | str. 101
- 3. Od Deklaracji do Paktów | str. 104
- 4. Mechanizmy kontrolne Paktów | str. 106
- 5. Inne traktaty w systemie ONZ | str. 111
- 6. Nowe organy ochrony praw człowieka | str. 113

Rozdział 5

Godność człowieka, prawna ochrona życia, zakaz maltretowania (Adam Krzywoń) | str. 115

- 1. Godność człowieka | str. 115
 - 1.1. Godność osobowa i godność osobowościowa | str. 115
 - 1.2. Cechy godności człowieka | str. 116
 - 1.3. Socjalny wymiar godności człowieka | str. 119
- 2. Prawo do ochrony życia | str. 120
 - 2.1. Bezwzględny zakaz stosowania kary śmierci | str. 120
 - 2.2. Początek i koniec prawnej ochrony życia | str. 122
 - 2.3. Ograniczenia prawa do ochrony życia | str. 124
 - 2.4. Planowanie akcji z użyciem siły | str. 125
 - 2.5. Ochrona życia przed atakami ze strony osób trzecich | str. 127
 - 2.6. Proceduralny aspekt prawa do ochrony życia | str. 128
- 3. Zakaz maltretowania | str. 129
 - 3.1. Treść i podstawy zakazu maltretowania | str. 129
 - 3.2. Absolutny charakter zakazu maltretowania | str. 130
 - 3.3. Test ścisłej konieczności użycia siły | str. 131
 - 3.4. Tortury | str. 132
 - 3.5. Maltretowanie wynikające z warunków panujących w zakładach karnych | str. 133
 - 3.6. Inne przypadki maltretowania | str. 136

Rozdział 6

Wolność osobista i odpowiedzialność jednostki (Marcin Wiącek) | str. 138

- 1. Wolność osobista | str. 138
- 2. Zasada ne bis in idem | str. 145
- 3. Zakaz karania bez podstawy prawnej | str. 148

Rozdział 7

Prawo do sądu i rzetelnego procesu sądowego (Marcin Wiącek) | str. 156

- 1. Treść i ograniczenia prawa do sądu | str. 157
- 2. Uprawnienia składające się na prawo do sądu | str. 157
- 3. Postępowanie sądowe w sprawach karnych | str. 165

Rozdział 8

Prawo do prywatności (Wojciech Brzozowski) | str. 168

1. Źródła prawa do prywatności | str. 168
2. Tożsamość człowieka | str. 171
 - 2.1. Tożsamość rodzinna | str. 171
 - 2.2. Tożsamość płciowa i orientacja seksualna | str. 174
3. Autonomia człowieka | str. 176
 - 3.1. Płodność człowieka | str. 176
 - 3.2. Autonomia informacyjna | str. 179
 - 3.3. Inne aspekty autonomii jednostki | str. 182
4. Prawo do ochrony czci i dobrego imienia | str. 183
5. Prawo do ochrony życia rodzinnego | str. 185
6. Tajemnica komunikowania się | str. 188
7. Nienaruszalność mieszkania | str. 191

Rozdział 9

Wolność myśli, sumienia i religii (Wojciech Brzozowski) | str. 193

1. Konstrukcja prawna | str. 193
2. Przekonania podlegające ochronie | str. 197
3. Czynności kultowe | str. 199
4. Symbole i ubiór religijny | str. 201
5. Nauczanie religii i wychowanie religijne dzieci | str. 204
6. Inne formy uzewnętrzniania przekonań religijnych | str. 208
7. Ochrona uczuć religijnych | str. 211
8. Status wspólnot religijnych i światopoglądowych | str. 213

Rozdział 10

Wolność wypowiedzi (Adam Krzywoń) | str. 217

1. Uwagi wstępne | str. 217
2. Indywidualny i zbiorowy aspekt wolności wypowiedzi | str. 218
3. Forma i treść wypowiedzi | str. 220
4. Wypowiedź polityczna oraz debata w sprawach publicznych | str. 222
5. Wolność twórczości artystycznej i swoboda badań naukowych | str. 223
6. Autor wypowiedzi | str. 225
7. Status osoby, do której odnosi się wypowiedź | str. 226
8. Ograniczenia wolności wypowiedzi | str. 231
9. Wolność wypowiedzi a ochrona pamięci historycznej | str. 235

Rozdział 11

Wolność zgromadzeń i zrzeszania się (Marcin Wiącek) | str. 239

1. Wolność zgromadzeń | str. 239
 - 1.1. Podstawy prawne i treść wolności zgromadzeń | str. 239
 - 1.2. Pojęcie i cechy zgromadzenia | str. 241
 - 1.3. Wymóg pokojowości zgromadzenia | str. 242
 - 1.4. Wolność organizowania zgromadzeń | str. 244
 - 1.5. Wolność uczestniczenia w zgromadzeniach | str. 248
2. Wolność zrzeszania się | str. 250
 - 2.1. Podstawy prawne i treść wolności zrzeszania się | str. 250

2.2. Pojęcie i rodzaje zrzeczeń | str. 251

2.3. Ograniczenia wolności zrzeczania się | str. 253

Rozdział 12

Zasada równości i zakaz dyskryminacji (Adam Krzywoń) | str. 257

1. Podstawy prawne zasady równości i zakazu dyskryminacji | str. 258

2. Treść zasady równości | str. 260

3. Równość jako tzw. metaprawo | str. 265

4. Równość w stanowieniu prawa i w jego stosowaniu | str. 266

5. Odstępstwa od zasady równości | str. 267

6. Równość kobiet i mężczyzn | str. 269

7. Zakaz dyskryminacji | str. 271

Rozdział 13

Wybrane prawa gospodarcze, społeczne i kulturalne | str. 276

1. Prawo do własności (Marcin Wiącek) | str. 277

1.1. Podstawy prawne i treść prawa do własności | str. 277

1.2. Ograniczenia prawa do własności | str. 278

1.3. Odebranie prawa do własności | str. 279

2. Wolność działalności gospodarczej (Marcin Wiącek) | str. 281

2.1. Podstawy prawne i treść wolności działalności gospodarczej | str. 281

2.2. Ograniczenia wolności działalności gospodarczej | str. 282

3. Prawo do ochrony zdrowia (Marcin Wiącek) | str. 285

3.1. Podstawy prawne i treść prawa do ochrony zdrowia | str. 285

3.2. Uprawnienia składające się na prawo do ochrony zdrowia | str. 286

4. Prawo do nauki (Wojciech Brzozowski) | str. 288

4.1. Treść i znaczenie prawa do nauki | str. 288

4.2. Zagadnienia szczegółowe | str. 291

5. Prawa pracownicze (Adam Krzywoń) | str. 292

5.1. Podstawy prawne ochrony praw pracowniczych | str. 292

5.2. Praca i pracownik | str. 293

5.3. Indywidualne prawa pracownicze | str. 294

5.4. Zbiorowe prawa pracownicze | str. 295